

عنوان پروژه: تدوین و تصویب شیوه نامه نظارت بر عملکرد عطاری ها

مجری پروژه: دکتر مریم نورخیز محبوب، دکتری داروسازی، جانشین معاون غذا و دارو

ناظر طرح: دکتر ایرج اسماعیلی - دکتری پزشکی و کارشناس ارشد سلامت همگانی (MD-MPH)

پیام گزار سلامت: دکتر مریم نورخیز محبوب - دکترای داروسازی

همکاران اصلی پروژه: دکتر امید کارآگاه، دکتری داروسازی - دکتر مریم رحیمی رحیم آبادی، دکتری داروسازی، دکتر فرزانه حامدی وفا، دکتری داروسازی - دکتر علیرضا قلعه، دکتری داروسازی - دکتر مریم نیک محمدی، دکتری داروسازی - دکتر انسیه جنت آبادی، دکتری داروسازی - دکتر مریم لشگری، دکتری داروسازی - صغری عسگری، کارشناسی آمار

خلاصه پروژه

در کشور ما عطاران به عنوان یکی از گروه های اصلی ارائه دهنده خدمات طب سنتی در بین مردم شناخته شده اند. در حالیکه در حال حاضر برای اشتغال به عطاری داشتن شرایط خاصی به جز آنچه در تاسیس هر مغازه یا واحد تجاری دیگر مورد نیاز است ضروری نیست. استقبال مردم در مراجعه به این مراکز و سوء استفاده برخی از عطاران از این موضوع توجه مسئولین به این موضوع را امری اجتناب ناپذیر می نمایاند. همچنین یکی از مشکلات عمده عطاری ها مربوط به بخش آموزش بوده و سیستمی لازم است تا آموزش و نظارت صحیح را با هماهنگی ارگان های مربوطه اعمال نماید. در سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ رهنمودهایی در سازمان جهانی بهداشت اعلام گردیده که در آن توصیه های لازم و مرحله به مرحله جهت سیاستگذاران سیستم بهداشتی به منظور توسعه سلامتی و بهداشت با استفاده از توانمندی های طب سنتی ذکر و در آن چهار محور تعیین شده است، بخش چهارم این سیاستگذاری استفاده منطقی نام دارد که به ترویج استفاده صحیح درمانی از طب سنتی توسط دست اندرکاران و مصرف کنندگان باز می گردد و شامل افزایش توان علمی کارکنان برای استفاده مناسب از محصولات و همچنین افزایش توان علمی مصرف کنندگان برای گرفتن تصمیمات آگاهانه هنگام مصرف می باشد از آنجا که عطاری محل عرضه گیاهان دارویی است و بیشترین استفاده از روش های طب سنتی در مورد گیاه درمانی (۵۴/۶٪) صورت می گیرد، ایجاد شیوه نامه نظارتی و آموزش صحیح به کارکنان عطاری ها امری اجتناب ناپذیر می نمایاند.

جهت انجام پروژه ابتدا تعداد عطاری های فعال در سطح استان تعیین گردید و فرم ارزیابی عطاری ها طراحی و بازدید ها بر اساس آن صورت گرفت. اطلاعات به دست آمده توسط کارشناس آماری و با کمک نرم افزار SPSS بررسی و تحلیل گردید. با بررسی نتایج و مرور قوانین، اطلاعات و منابع موجود پیش نویس اولیه شیوه نامه تدوین و با ریزنی کمیته راهبری تکمیل گردید.

در ۵۵/۵۶٪ عطاری ها اشکال دارویی نگهداری و به فروش می رسند که درصد بالایی از این دارو را داروهای ترک اعتیاد (۶۰٪) تشکیل می دهند و بعد از آن به ترتیب داروهای چاقی - لاغری، دارای مجوز و اختلالات جنسی قرار می گیرند. وجود چنین نتیجه ای نشان دهنده اهمیت این طرح و اجرای شیوه نامه نظارتی مدون است. از آنجائیکه ۳۸/۸۹٪ عطاری ها فروشنده کالای بدون مجوز هستند، بحث قاچاق دارو نیز در این طرح اهمیت می یابد. وجود ۱۶/۶۷٪ تبلیغات دخالت در امر پزشکی، معالجه و معاینه بیماران (۱۱/۱۱٪) با توجه به اهمیت موضوع و تاثیر آن بر سلامت جامعه نتیجه ای نگران کننده است.

نتایج این طرح نشان دهنده لزوم آماده سازی علمی عطاران برای ایفای نقشی است که عملاً بر عهده گرفته اند. تدوین دستورالعمل برای تایید علمی عطاران در کنار مداخلات آموزشی و نظارت بر عملکرد عطاران، راهکار هایی برای افزایش کیفیت ارائه خدمت از سوی عطاران در آینده است.

همچنین فعالیت وسیع عطاری ها در زمینه تجویز و فروش ترکیبات دست ساز علی رغم ممنوعیت قانونی آن و وجود تقاضا از سوی مردم چالشی جدی پیش روی سیاستگذاران این حیطه است. رویکرد علمی به طب گیاهی، تدوین و اعمال ائین نامه نظارتی، آموزش نظام مند تمامی افرادی که به هر نوع دست اندر کار تولید، تجویز و یا فروش گیاهان دارویی هستند و نیز آگاه سازی مردم پیشنهاد می شود.